

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo

(Dalje.)

Št. 22. Klešec modri, tudi kavka, blauer Ortlieber, Mehlerl, Mauserl, lat. Varronia conifolia.

Trs trpeč, rožje tanko, žoltorjavo, brazduato, list okrogel, črez 5 palcev velik, malo narezan, večidel cel in drobno, topo zobčast; peteljna veruga kupasto razširjena; gornja plat rjavo, spodnja blede zelena; s mladletja je listje capastovolnato, kakor moknato, kar se do jeseni izgubi.

Grozd sreden, vejast, rahel, kratak, tenek, rdečkast, jagoda črnomodra, pikčasta, receljček zelen, bunkica rjavo rdeča.

Vrednost. Se pogosto najde v vinogradih pri Mariboru, še več v nemških stajarskih, in da le v dobrih letinah prav dobro vino, ker pozno zori in bolj v tople kraje sliši. Trs povsod dobro zhaja in se nizko reže. Vino da prav močno, cvetno, sladko in nekaj trpko, je nekaj dišeče, vendar ne tako kakor od kavke, zato in ker je v cvetu trpeč in rodovit se v tople lege priporoča.

Št. 23. Osavičica črna, tudi čoka, čavčica, Kleinschwarze, lat. Sehamiana opaca.

Trs močen, trpeč, svetlordeč; list debel, neraven, 7 palcev velik, nekteri kakor s 5 capami, topozobčast, rijolisast, žile zelo ščetinaste; veruge zgornje nekaj razširjene, spodnje plitve, pri petlji jajčasto suličasto odprte.

Grozd srednji, gost, kratko vejast, recelj kratak, debel.

Vrednost. Ogrska trta, da izvrstno, dobro dišeče od konca rdečkasto vino, ktero je črno, če s mešički zavre.

Št. 24. Nekarina bela, Fütterer, Missethäter, lat. vitis Nicarina.

Trs močen, rozge brazdnate, listje tanko, ohlapno, ravno, nektero gubasto, veliko, topozobčasto, capkastovolnato; veruge stranske malokedaj odprte, pri petlji ozke, potem obločno odprte.

Grozd srednji, rahel, vejast; recelj kratak.

Vr. Doma na Nekarju v Švabskem, tamo precej rodovitna in dobra za vino.

Št. 25. Bizeljšak beli ali tržaški pikolit, Wisellertraube, Blaustiel, lat. Italica tergestana.

Trs precej močen; rožje debelo, rjavordeče, črno pikasto, medkolenca 2 k večemu 3 palce dolga; listje okroglo, 5 palcev veliko, končni cap globoko zarezan, ozko grlast, stranski capi večidel celi; peteljna veruga odprta; gornja stran ravna, temnozeleno, spodnja čopkastovolnata, žile svetlordeče, ščetinaste; petlja modrordeča, zato „Blaustingl“.

Grozd srednji, rahel, vejast; recelj kratak, tanek, rdeč; jagode žoltobeke, opečene, sočne, zelo prijetno sladke, ne gnijo, in se rano v evebe posuše.

Vr. V dobri zemlji in dolgo rezan je prav rodovit, in da prav okusno sladko, vino, vendar ni močno.

Št. 26. Kaljoš modri, franc. Cailioche, nemšk. blauer Blaustiel.

Trs slab; rožje tanko, žoltkasto, žoltorisasto; medkolenca tesna, oči velike. Listje enako prejšnemu, samo žile so menj rdeče. Grozd zelo rahel, vejast; recelj rjav, krhek.

Vr. Ker rano zori, in rdeče vino da, se zato priporoča, je sicer tudi prijetno sladko za zobjanje, ali jagode so pre-drobne.

O prodaji vina.

Že je precej splošno vino brez posode prodajati, to je: kupec si mora sam posodo pripeljati, da se kupljeno vino v njegovo pretoči in si ga odpelja. Al tu je veliko napak, sitnosti celo krivic! Imaš pretočeno vino in v pravomerni posodi, bo ga premalo za kupčevo posodo. Imaš nepretočeno vino in v večji posodi, ko ga hočeš prodati, bo ga spet premalo za kupčevo posodo, magari ima cimentirano! Na vsak način imaš le ti vselej premajhno posodo ne pa prave mere kupec. — Kako to? Celo naravno. Glej, ti si poštena duša, in imaš raje več polnjake kakih 5 do 10 pintov; vino si prodal in se zanašal, da še ti bo kaj vina za domlatke ostalo, ker so polnjaki tvoji večji od 200 pintov; kupec pride celo s cimentirano robo, in ne vstraši se, premalo ga bo! Zakaj? kupčeva posoda je sicer cimentirana, pa Bog ga ve kako? in če je tudi prave mere en ali več polnjakov, so pa drugi

polnjaki ali štrtinjaki z večjo mero cimentirani, kojih ti še neveden in neizurjen brž ne zračuniš, in tako si spet v kaši. — Kteri kupec pa brez cimentirane posode po tvoje vino pride, se ve, da si vselej večjo, ja največjo posodo pripelje.

Zato kaže naj bolje o prodaji vina brez posode tako se pogoditi, da kupec prevzame vino kakoršno je ali pretočeno ali ne, kar mu pa povedati moraš: „Iz teh sodov, toliko polnjakov ali štrtinjakov ga je, ti prodam vse vino, kar ga je, nič več, nič manj, za to in to ceno.“ Ako še potlej kupec bujzlja, in mu hočeš še doljiti njegovo posodo, dobro, če ne, pa ti tudi nič ne more. Na tak način še se naj lože vbrani in obvarje sitnosti, krivic in kvara. Kadar si pa v sili svoje vino prodati, tolaži se, da nisi vinograda prodal posebno, ko si še na precej poštenega kupca naletel.

Sodarji nikoli ne morejo prave mere popolnoma narejati posode, kar ti potrjuje sodarskega mojstra sin.

Jančar.

Domače stvari.

Kako si prirediš ravna drevesa. Neki posestnik drevesnega sadišča dojde malo vinjen v pomladi na svoj vrt in opazi, da mnoge mlade hruške celo krivo rastejo; na to ga pograbije jeza, vzeme nož in odreže celo vse, ali vendar na srečo vrh vcepljenega mesta, — morebiti se in hotel tako nizoko pripogibati —, da bi je po tim v jeseni celo izkorenil in sožgal. Jegove, tako obrezana drevesa so vendar skoz leto ne samo prav košata, temoč tudi lepo ravna izrasila. V jeseni pozove posestnik svoje prijatelje in jim pokaže na vrtu, koliko mu je bila na korist jegova pijanost, ktera ga je namreč naučila, kako se lahko priredijo ravna drevesa brez posebnih pomočkov. (Vkljub tako lepemu vspehu pa vendar ne rečemo, da bi se moral vsak, kdor si hoče prirediti ravna drevesa, prej vpijaniti in vjeziti. Vred.)

(Fortsch.)

Konoplje preganjajo gosenice. Gosenice konopelj ne morejo vohati, zato se jih marljivo ogibljejo, hasnovito je zato, raj okoli zelenjakov in repišč nekoliko konopelj nasejati.

J. Ž.

Kako si naj lože polže iz vrta spraviš. Polži v vrtilih se naj lože odpravijo, če se novo obeljene vrbine šibe po gredah položijo, kojih se polži hitro primejo in se tako lahko odstranijo. Drugi svetujejo tudi zemljo s soljo, z živim apnom in pepelom potrositi. Tudi z vodoj, v kateri se je krompir kuhaj rastline zalivati, odpravi polže in ves drugi mrčes v vrtu.

J. Ž.

Imenitnost trsovnice in drevesnic. Iz Klosterneuburga poleg Dunaja se nam piše: „Tukajšna trsovnica obsega zdaj že 8 oralov ali plugov, vendar ne zadostuje več potrebam; kajti tako zelo se poprašuje po mladih trtuhih zasajenkah, da se bode morala trsovnica zopet povečati. Dosedaj se je že blizo milion zasajenk poprodalo večidel na Sedmograško, Hrvaško, v Banat, Vojaško krajino, na Ogersko in v Tirolsko. Iz spodnjega Avstrijskega se je razmerno manj popraševalo po sajenkah. Še le zadnji čas so začeli vinogradniki posebno iz Tulnskega in Haugsdorfskega kraja si naročevati zasajenk. Ravno tako vesel vspeh ima tudi drevesnica sadunosnih dreves, kterih se je v preteklem letu 50.000 visoko raščenih jabolok, grušek, črešenj in breskev poprodalo. Naj več jih je šlo na spodnje Avstrijsko, kder so si cele srenje po kmetih v velikem številu mladih dreves naročile.“ Ali to ni posnemanja vredno? Ali bi se kaj takega ne dalo tudi pri nas na Štajerskem napraviti? Maribor bi bil za to kakor navlaš vstvarjen. Rodoljubi tudi tu se da mnogo in vspešno delati!

Dopisi.

Iz Slovenskih Goric. 4. julija. V petek na porciunkulo je bil pri sv. Lenartu živinski sejem. Prišlo je dosti kupecev iz bližnjih in daljnih krajev. Naj drajši par volov se je prodal za 435 gold. med tem ko je leta 1862 par 492 gold. veljal. Častiti gosp. dopisnik iz novomestne okolice se je v zadnjem listu „Slovenskega gospodarja“ pritoževal, da je v tamošnjih krajih letos bila pšenica nekoliko snetljiva. Da se v naših krajih ti nadlogi ognemo, seje-mo vsikdar staro t. j. seme prejšnjega leta in sicer zavoljo tega, da slabo zrno izgubi kaljivost; kajti snet nastane le na

bilkah ktere so iz slabega zrna pognale, iz dobrega in krepkega semena pa ne. Slabo zrno pa že drugo leto svojo kaljivost izgubi in ne žene, bilka iz dobrega zrna pa ni snetljiva. To je naša skušnjava. Da bi bil „Slovenski gosp.“ bolj večstranin t. j. da bi tudi iz več krajev prinašal in oglašal skušnje in novosti, to je tudi naša želja, pa mislim, da je to pred vsem skrb onih naročnikov in rodoljubov, ki so zmožni peresa. Radi bi tu po slovenskih goricah izvedeli kako se kaj našim bratom na Koroškem godi, pa do sedaj v „Slovenskem gosp.“ še nismo brali nobene vrstice in vendar mislimo, odkar je vrli „Slovenec“ zatrt, da bi bil „Slov. gosp.“ vreden list, da bi mu kdaj pa kdaj iz starega Korotana kdo kaj pisal. Le samo vzajemnost t. j. jeden za vse in vsi ga jednega ne samo na polju velike slovanske politike ampak tudi in še bolj med oddelki jednega naroda nam pomaga naprej.

Anovski.

Iz gornje Ložnice, 24. julija. *Dragi vojaki in volivci!* Srenjske volitve so pred dvermi, časi pa so za Slovence zelo važni in zatoraj je sila potrebno, da smo prav pazljivi pri zdajnih srenjskih volitvah, t. j. da volimo take može, kateri bodo srenje v zdajnih časih dobro zastopali. Pred vsem drugim bi vam svetoval — ne zamerite mi da to činim — da pri volitvah županov pazite na sledeče: 1. Volite take može, kateri bodo vredni imena in oblasti županske slovenskih srenj? Volite take poštenjake, kateri bodo dobro skrbeli za domače vboge, zapuščene vdove in otroke. 4. Take, kateri bodo dobro skrbeli za soseskine stvari p. brvi, moste, ceste, loge, vinograde, denarje itd. 5. Take, kateri se bodo za soseskine pravice zmirom dobro potegovali pri gosposki in vsikder, kjer bo potreba. 6. Take, kateri vsako stvar dobro prevdarijo. 7. Take, kateri se bodo vsak teden ali najmanje vsak mesec s soseskinimi svetovavci in odborniki o soseskinih potrebah pogovarjali. 8. Take, kateri niso preveč ošabni in svojeglavni. 9. Take, kateri bodo na soseskine krčme in na razglašene hiše dobro pazili in ponoči preiskavali. 10. Take, kateri bodo hudodelnike, kateri jim v roke dojdejo, po postavah kaznovali. Dobro bi bilo, če bi taki ljudje za kazen morali popravljati pote, ceste, brvi, moste itd. Kar pošteni z delom obteženi ljudje, teško opravljajo, delavce pa soseskina denarnica tudi teško plačuje, zakaj tedaj ne bi to opravljali hudodelniki, kateri imajo dovolj časa, in ktere mora soseska oskrbljevati*) 11. Take, kateri bodo skrbeli za šole, podučne časnike in knjige. 12. Take, na ktere imate največ zaupanja. Take volite dragi rojaki, in gotovo se ne bote goljufali, kakor se vam je že večkrat godilo.

L. Stepišnik, mlinar in posestnik.

Iz Maribora. Pretekli teden je bil na tukajšnji gimnaziji izpit godnosti. Izpraševalo se je 32 dijakov. Med njimi jih je bilo spoznanih godnih z odličnostjo 5, drugi godni; 4 so pa padli in sicer jeden na 2 meseca, jeden na pol leta in dva na jedno leto.

Novičar.

Državni zbor.

Dne 25. julija so se seje državnega zbora odložile. Predsednik pravi, da prihodnja seja še ne bo tako kmalu, tečas pa pre imajo poslanci čas v odsekih odborovskih svoja dela dokončati; Beust je pri zadnji seji naznanil, da bo te dni tudi postava o odgovornosti ministerstva potrjena. Med tem, ko bo državni zbor počival, bodo delegacije cis- in transljantska svojo delavnost začele, pravi se 10. avgusta. Imamo še poročati, kaj se je do 25. julija v državnem zboru godilo. 19. in 20. julija je bil vroč razgovor o Herbstovem predlogu, ki zahteva, da se verskemu odseku izroči izdelati postave, ki imajo zakonsko ali ženitvansko postavo popraviti, razmere med šolo in cerkvo določiti in verske pravice raznovernih po merilu ravnopravnosti ustanoviti. Namen teh postav je dozdajni konkordat ali pogodbe med papežem in avstrijsko vlado premeniti. Odbor daje v tem državi in poslancem polno pravico, menjšina pak misli, da se te pogodbe ne morejo enostransko t. j. brez papeža in duhovne oblasti premeniti. Višarni govorniki proti konkordatu so bili superintendent Schneider in dr. Sturm. Ta mislita, da so protestanti zelo stiskani v naši državi in da imenitni Nemci zato Avstrijo

*) Taka postava nam je res sila potrebna, kajti bi bila koristna.

Vred.

rajši zapuščajo, kakor Brinz, Bonitz, Jäger in Svetec sta govorila zoper predlog, vendar je bil predlog Herbstov prejet. Iz tega besedovanja o imenovanem predlogu je jasno, v kaj večina sedajnega zbora stavi svojo liberalnost ali svobodoljubnost. Sreča in moč države ni v nevarnosti zaradi verskih preprirov, ti so bili pred 200 leti, ampak, če se ogleđamo po svetu, vidimo da so narodi nazadovoljni le zato, ker se jim krati narodna ravnopravnost. Na to bi imela večina obrniti zrake svoje, in postaviti takih postav, da bi Slovani in Romani bili ravnopravni s Nemci in Madžari, narodnost je prasanje sedajnega veka, kakor kaže Italija zedinjena, in Nemštvo zedinjajoče se.

Dne 22. julija. Denarstveni odsek izreče, da po razlaganju denarstvenega ministra o stanju državine blagajnice še daljše preizkovanje denarstva ni odviše ampak potrebno in zahteva, naj vlada stavi predloge, kako bi mogoče bilo letno pomanjkanje odstraniti.

Dne 23. julija se prošnja o novi svobodnejši tiskarski postavi izroči posebnemu odboru, potem je na dnevnem redu posvetovanje o društveni postavi, ki se je dne 25. po tretjem branju sprejela. Objavili bomo to postavo, kedar se potrdi. Na dalje se je dne 25. sprejela postava, po kateri bodo nove hiše proste najemuinskega davka skoz 15 let, predelane hiše pa skoz 12 let.

Po tem so se še odbori volili za osnovo postave o srenjskih zadevah, o žandarmerii, o šolskih zadevah, o posilnih delavnicah, o preuredbi ječ v posamne zapore in na to se je, kakor smo v začetku rekli seja odložila na dalj časa. Kedaj bo sopet zborovanje, bo predsednik poslancem na znanje dal.

— Iz Španjolske prihajajo od dana do dana bolj žalostni glasi, upornikov je polna cela država; vlada pa proti njim skoraj drugega kaj opraviti ne more kakor to, da vse ob življenje dena, ktere dobi; na ta način se pa ljudstvo zmirom bolj draži. Kako se bo ta reč končala, to sam Bog ve, dobrega vendar nič ni pričakovati.

— *Trs Goliat.* V Pečuhu (Fünfkirchen, na Ogerskem) v monaški ulici ima neki gospod Hartl Franc eden trs tako velik, da si je iz njegovih rozog napravil celo malo bajto; ta trs ima letos više 1000 grozdov.

— *Tukaj in onkraj Litave:* „Olm. Nov.“ pišejo: V Olmučkem okrogu so razposlani vojaki po vasih na eksekucijo, da bi silili kmete naj plačajo dače; ljudje pa niti nimajo kaj jesti, kajti jim je vojska lani vse vzela, odškodovanja pa še dozdej niso dobili. Kmetje si kupujejo kruh po krajcarju, — kar še nikdar ni bilo — poželi so še komej na pol zrela žita, ktera so taki izmlatili, samo da so svojim otrokom in družini malo kruha spravili. — V Ogerski je ministerstvo oznanilo, da hoče tako dolgo na dačo čakati, dokler kmeti ne bodo poželi in zrnja prodali.

— Iz Zagreba se piše 30. julija: Banalski namestnik baron Rauch je imenovan od cesarja za pravega deželnega poglavarja v Hrvaški; vsem uradom in predstojnikom je zapovedano, da mu morajo izkazati o no isto čast, ktero kraljevemu namestniku. — Pred tremi leti je on isti baron Rauch bil izvoljen za predstojnika gospodarskega društva tamo, vlada ga vendar takrat ni hotela potrditi, med tem ko mu je zdaj pri onih istih političnih namerah dala vse, kar gre kraljevskemu namestniku. Tako se menijo časi in Bog ve, kaj bo spet v treh letih!

— Francozi se od dana do dana bolj k vojski pripravljajo; kupujejo konje po vseh krajih, kder jih le dobijo, tudi v Ogrski so jih zadni čas mnogo nakupili; francoski časnik „Epoque“ tudi piše, da se bosta napravila dva velika tabora in sicer eden pri Lillu, drugi pa pri Besansonu.

— V Pruski pa je že vse za veliko vojsko pripravljeno in v Berlinu se govori, da so trenutki mira tako rekoč že brojeni. Iz vojaške kancelarije Pruskega kralja so že tudi šle silne opombe v Monakovo, Stutgard, Karlsruhe in Darmstadt, da se naj ko naj hitreje pripravijo k vojski in če bo ta nastala, da se ima povelje vojaško taki izročiti Pruskim generalom. Med Francosko in Prusko stoji zatoraj sod poln strelnega prahu, če še padne najmanjša iskrica v njega, mora razpočiti, to pa se je bati vsak dan, če pa ta sod razpoči, nastane žalibog strašen potres po celi Evropi in nesreča bo splošna.

— Angleži so začeli „bolnega moža“ (Turka) djanško zelo podpirati. Skupčenje Ruske in Grške morske moči,